

1. Zadania rozwiązywane bez użycia komputera

1.1. Analiza algorytmów

Zadanie 1.

Wiązka zadań Ciągi rekurencyjne

Dana jest następująca funkcja rekurencyjna:

funkcja $wynik(i)$

jeżeli $i < 3$

zwróć 1 i zakończ;

w przeciwnym razie

jeżeli $i \bmod 2 = 0$

zwróć $wynik(i-3) + wynik(i-1) + 1$

w przeciwnym razie

zwróć $wynik(i-1) \bmod 7$

Uwaga: Operator mod oznacza resztę z dzielenia.

def $wyn(i)$:

if $i < 3$:

return 1

elif $i \% 2 = 0$

return $wyn(i-3) + wyn(i-1) + 1$

else:

return $wyn(i-1) \% 7$

1.1.

Uzupełnij poniższą tabelę:

$wyn(1) = 1$

i	$wynik(i)$
2	1
3	1
4	3
5	3
6	5
7	5
8	9
9	2
10	3
11	1

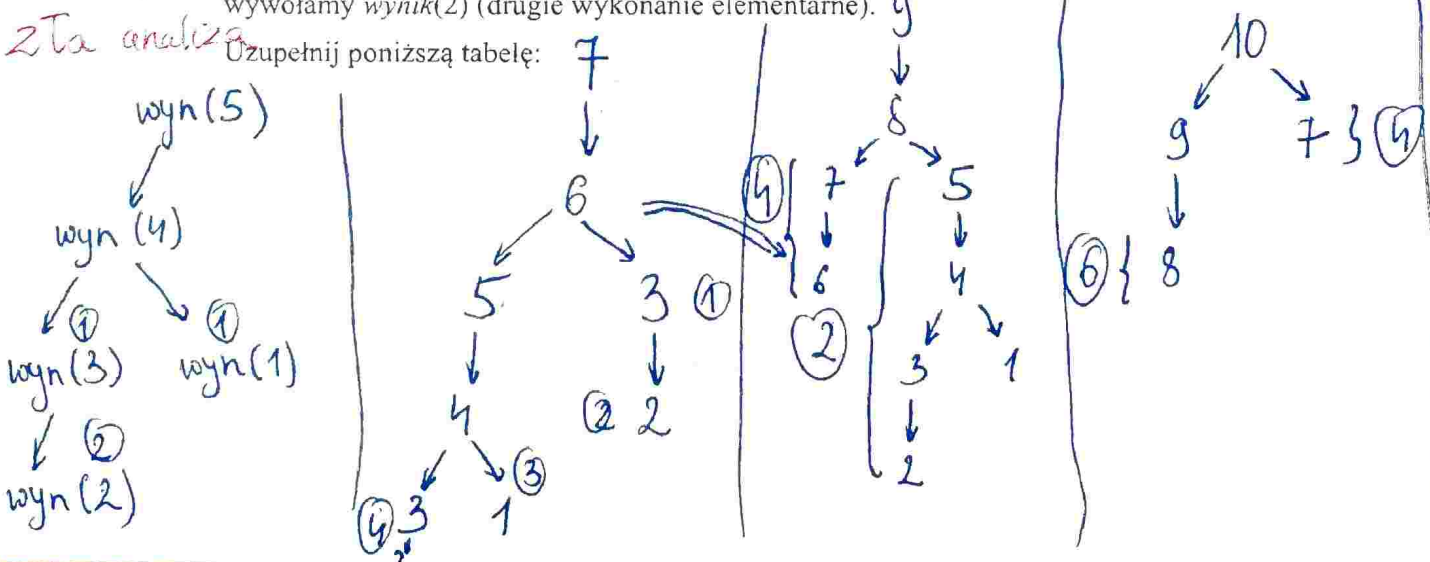
bo $i < 3 \Rightarrow 1$
 bo $wyn(3-1) \% 7 = 1$
 bo $wyn(4-3) + wyn(4-1) + 1 = 3$
 $wyn(5-1) \% 7 = 3$
 $wyn(6-3) + wyn(6-1) + 1 = 5$
 $wyn(7-1) \% 7 = 5$

1.2.

Wykonaniem elementarnym nazywamy wykonanie $wynik(0)$, $wynik(1)$ lub $wynik(2)$. Natomiast złożonością elementarną $wynik(i)$ nazywamy liczbę wykonań elementarnych będących efektem uruchomienia $wynik(i)$. Złożoność elementarną $wynik(i)$ oznaczamy przez $E(i)$.

Na przykład złożoność elementarna $wynik(4)$ wynosi $E(4) = 2$, ponieważ wykonując $wynik(4)$, wywołamy $wynik(3)$ i $wynik(1)$ (wykonanie elementarne), a z kolei przy wykonaniu $wynik(3)$ wywołamy $wynik(2)$ (drugie wykonanie elementarne).

Uzupełnij poniższą tabelę:

$$\begin{array}{l} 2 \rightarrow 1 \\ 1 \rightarrow 1 \end{array} \quad \bigg| \quad 4 \rightarrow 2$$

i	$E(i)$
0	1
3	1
5	2
7	~~4~~ 3
9	~~6~~ 5
10	~~10~~ 8

$$\begin{array}{l} E(4) \rightarrow E(3) = 2 \\ \rightarrow E(6) \rightarrow E(5) = 3 \\ \rightarrow E(8) \rightarrow E(7) = 5 \\ E(10) \rightarrow E(9) \\ \rightarrow E(7) \end{array}$$

Okazuje się, że $E(i)$ można opisać rekurencyjnym wyrażeniem, którego niekompletną postać podajemy poniżej. Uzupełnij brakujące miejsca tak, aby $E(i)$ dawało poprawną złożoność elementarną $wynik(i)$ dla każdego całkowitego nieujemnego i .

$$E(0) = E(1) = E(2) = 1$$

$$E(i) = E(\dots - 1 \dots) + E(\dots - 3 \dots) \quad \text{dla parzystego } i > 2$$

$$E(i) = E(\dots - 1 \dots) \quad \text{dla nieparzystego } i > 2$$

1.3.

Naszym celem jest wyznaczenie największej liczby spośród wartości funkcji $wynik(0)$, $wynik(1)$, ..., $wynik(1000)$ bez konieczności rekurencyjnego wyznaczania kolejnych wartości. Poniżej prezentujemy niekompletny algorytm realizujący to zadanie.

$$W[0] \leftarrow 1$$

$$W[1] \leftarrow 1$$

$$W[2] \leftarrow 1$$

$$max\_wart \leftarrow 1$$

dla $i = 3, 4, \dots, 1\,000$ wykonuj

jeżeli $i \bmod 2 = 0$

$$W[i] \leftarrow W[i-3] + W[i-1] + 1$$

w przeciwnym razie

$$W[i] \leftarrow W[i-1] \bmod 7$$

jeżeli $W[i] > max\_wart$

$$max\_wart \leftarrow W[i]$$

zwróć max_wart

Uzupełnij brakujące miejsca w algorytmie tak, aby zwracał on największą liczbę spośród $wynik(0)$, $wynik(1)$, ..., $wynik(1000)$.

1.3.

Naturalnym sposobem uniknięcia kolejnych wywołań rekurencyjnych jest tablicowanie wyników, co zostało zasugerowane w podanym niekompletnym algorytmie. Jeśli wartości $wynik(0), wynik(1), \dots, wynik(i-1)$ przechowywane są w komórkach $W[0], W[1], \dots, W[i-1]$ tablicy W , to wartość $wynik(i)$ możemy wyznaczyć jako $W[i-3] + W[i-1] + 1$ dla i parzystych oraz $W[i]$ mod 7 dla i nieparzystych. Aby wyznaczoną wartość zapamiętać w odpowiedniej ko-

mórcie tablicy W , użyjemy powyższych wyrażeń do uzupełnienia instrukcji podstawienia w podanym algorytmie.

Zmienna max_wart , jak wskazuje nazwa, może być użyta do przechowywania największej wyznaczonej dotychczas wartości funkcji $wynik$, zatem aktualizujemy ją zawsze, gdy $W[i] > max\_wart$. Poniżej prezentujemy kompletne rozwiązanie:

```

 $W[0] \leftarrow 1$ 
 $W[1] \leftarrow 1$ 
 $W[2] \leftarrow 1$ 
 $max\_wart \leftarrow 1$ 
dla  $i = 3, 4, \dots, 1\ 000$  wykonuj
    jeżeli  $i \bmod 2 = 0$ 
         $W[i] \leftarrow W[i-1] + W[i-3] + 1$ 
    w przeciwnym razie
         $W[i] \leftarrow W[i] \leftarrow W[i-1] \bmod 7$ 
    jeżeli  $W[i] > max\_wart$ 
         $W[i] \leftarrow max\_wart$   $\rightarrow$  raczej  $max\_wart \leftarrow W[i]$ 
zwróć  $max\_wart$ 

```

Rozwiązanie

1.1.

i	wynik(i)
2	
3	..
4	..
5	..
6	..
7	..
8	..

1.2.

Poprawne wartości $E(i)$ dla argumentów podanych w tabeli

i	$E(i)$
0	
3	
5	...
7	...
9	...
10	...

Poprawna definicja rekurencyjna:

$$X = 0.6, k = 5$$

i	y	wypisane
1	0.6	1
2	0.2	0
3	0.4	0
4	0.8	1
5	0.6	1

$$x = 0.5$$

i	y
1	0.5
2	0
3	0
4	0

$$X =$$

i	y
1	$\frac{1}{16}$
2	$\frac{2}{16}$
3	$\frac{4}{16}$
4	$\frac{8}{16}$

Zadanie 2.

Wiązka zadań Ułamki dwójkowe

W systemach pozycyjnych o podstawie innej niż 10 można zapisywać nie tylko liczby całkowite, ale również rzeczywiste z pewną dokładnością. Na przykład w systemie dwójkowym cyfry po przecinku odpowiadają kolejnym potęgom $1/2$ (jednej drugiej). Cyfra 1 na pierwszym miejscu po przecinku odpowiada $1/2$, na drugim miejscu — $1/4$, na trzecim — $1/8$ i tak dalej.

Na przykład $(0,101)_2 = 1/2 + 1/8 = 5/8 = 0,625_{10}$. Podobnie jak w systemie dziesiętnym nie każda liczba daje się zapisać w ten sposób dokładnie — na przykład liczba $1/3$ nie ma skończonego rozwinięcia w systemie dwójkowym (ani też w dziesiętnym). Można jednak stosunkowo łatwo wyznaczyć zadaną liczbę początkowych cyfr po przecinku dla każdej liczby rzeczywistej.

Następujący algorytm przyjmuje na wejściu liczbę rzeczywistą x należącą do przedziału $[0, 1)$ oraz dodatnią liczbę całkowitą k i wypisuje k pierwszych cyfr liczby x w zapisie dwójkowym. Przeanalizuj algorytm i odpowiedz na podane pytania.

Dane:

x — liczba rzeczywista, $0 \leq x < 1$,

k — liczba całkowita dodatnia.

Wynik:

zapis dwójkowy liczby x do k -tego miejsca po przecinku.

funkcja binarny(x, k)

wypisz „0,”

$y \leftarrow x$

dla $i = 1, 2, \dots, k$ wykonuj

(*) jeżeli $y \geq 1/2$

wypisz „1”

w przeciwnym razie

wypisz „0”

$y \leftarrow y * 2$

jeżeli $y \geq 1$

$y \leftarrow y - 1$

def bin(num, h):

print("0,")

y = num

for i in range(1, k+1)

if $y \geq 0.5$:

print(1)

else print(0)

$y = 2 * y$

if $y \geq 1$:

$y -= 1$

na koniec programu:

$$\frac{8}{16} \cdot 2 - 1 = 0$$

0, --- 1 koniec
dojętnie

✓ 2.1.

Podaj liczbę wypisaną przez algorytm dla $x = 0.6$, $k = 5$ oraz wartości zmiennej y przy każdym wykonaniu wiersza oznaczonego (*).

Kolejne wykonanie (*)	Wartość zmiennej y
✓ 1	0.6
✓ 2	0.2
✓ 3	0.4
✓ 4	0.8
✓ 5	0.6

✓ Liczba wypisana przez algorytm: 0.10011

2.2.

Podaj przykład liczby x , dla której po wykonaniu funkcji $\text{binarny}(x, 4)$ zmienna y ma wartość 0, a po wykonaniu funkcji $\text{binarny}(x, 3)$ zmienna y nie jest równa 0.

✓ 2.3. ~~$x = 0.5$~~ $\frac{1}{16} = 0.0625$

W systemie trójkowym używa się cyfr 0, 1 i 2. Cyfra 1 na pierwszym miejscu po kropce oznacza $1/3$, zaś 2 oznacza $2/3$. Na drugim miejscu są to odpowiednio $1/9$ i $2/9$, na trzecim — $1/27$ i $2/27$ i tak dalej, z kolejnymi potęgami trójki w mianownikach.

Poniżej podany jest algorytm wypisujący dla zadanej liczby rzeczywistej x z przedziału $[0, 1)$ oraz liczby całkowitej dodatniej k pierwsze k cyfry zapisu x w systemie trójkowym. Uzupełnij luki tak, aby algorytm działał prawidłowo.

funkcja $\text{trójkowy}(x, k)$

wypisz „0,”

$y \leftarrow x$

dla $i = 1, 2, \dots, k$ wykonuj

jeżeli $y \geq 2/3$

wypisz „2”

✓ jeżeli $y \geq \frac{1}{3}$ i $y < \frac{2}{3}$

wypisz „1”

✓ jeżeli $y < \frac{1}{3}$

wypisz „0”

$y = y * 3$

jeżeli $y \geq 2$

✓ $y \leftarrow y - 2$

✓ jeżeli $y \geq 1$

✓ $y \leftarrow y - 1$

Komentarz do zadania

2.1.

Algorytm zaczyna od wypisania zera i przecinka dziesiętnego. Następnie zaczyna się główna pętla: w pierwszej iteracji $y = 0.6$, a zatem pierwszą po przecinku cyfrą jest 1. Mnożymy y przez 2 i jeśli przekroczy 1, odejmujemy 1. Ponieważ $0.6 \cdot 2 = 1.2$, to po tej iteracji zmienna y

przybierze wartość 0,2. W kolejnym obrocie pętli wypiszemy cyfrę 0 (jako że $0,2 < 0,5$), po czym podwoimy y , otrzymując 0,4. Kontynuując w ten sposób działania, dojdziemy do odpowiedzi takiej jak wzorcowa.

Można przy okazji zauważyć, że po czwartej iteracji y znowu przybierze wartość 0,6, a zatem dalsze kroki algorytmu, gdybyśmy wykonali ich więcej, byłyby identyczne z pierwszymi czterema. Widać stąd, że $(0,6)_2 = 0,1001100110011\dots$

2.2.

Wartość zmiennej y równa zero oznacza po prostu, że już wszystkie dalsze cyfry dwójkowe liczby x są zerami, innymi słowy, że rozwinięcie dwójkowe x się skończyło.

W zadaniu pytamy zatem o liczbę, która po trzech iteracjach ma jeszcze dalsze niezerowe cyfry dwójkowe do wypisania, ale po czterech już nie ma. Musi to więc być liczba, która w rozwinięciu dwójkowym ma dokładnie cztery cyfry po przecinku. Najmniejszą taką liczbą jest $(0,0001)_2$, czyli $1/16 = 0,0625$. Innymi możliwymi odpowiedziami są na przykład $(0,0011)_2 = 3/16 = 0,1875$ albo $(0,1111)_2 = 15/16 = 0,9375$.

2.3.

Algorytm *binarny*(x, k) opiera się na następującym pomysśle: jeśli liczba x jest nie mniejsza od $1/2$, to jej pierwszą cyfrą dwójkową po przecinku musi być 1. Jeśli teraz pomnożymy liczbę x przez 2, to odpowiada to przesunięciu całego rozwinięcia o jedno miejsce w lewo. Druga po przecinku cyfra liczby x to pierwsza cyfra po przecinku $2x$, czyli możemy ją wyznaczyć podobnie jak poprzednio: sprawdzając, czy jest większa lub równa $1/2$. Oczywiście musimy najpierw pominąć stojącą przed przecinkiem część całkowitą — odejmujemy zatem 1, jeśli liczba przekroczyła 1 w czasie mnożenia.

Bardzo podobną technikę stosujemy w algorytmie *trojkowy*(x, k). Tutaj pierwsza cyfra po przecinku powinna być równa 2, jeśli liczba x jest nie mniejsza od $2/3$, 1 — jeśli x należy do przedziału $[1/3, 2/3)$, a 0 — jeśli x jest mniejsze od $1/3$. Następnie dokonujemy przesunięcia w lewo, mnożąc liczbę przez 3, po czym usuwamy z niej część całkowitą. Istotną różnicą jest to, że teraz część całkowita liczby może wynosić 0, 1 lub 2, zatem musimy odjąć 1 lub 2, zależnie od potrzeby:

```
dla i=1, 2, ..., k wykonuj
    jeżeli  $y \geq 2/3$ 
        wypisz „2”
    jeżeli  $y \geq 1/3$  oraz  $y < 2/3$ 
        wypisz „1”
    jeżeli  $y < 1/3$ 
        wypisz „0”
     $y \leftarrow y * 3$ 
    jeżeli  $y \geq 2$ 
         $y \leftarrow y - 2$ 
    jeżeli  $y \geq 1$ 
         $y \leftarrow y - 1$ 
```

Zamiast ostatnich czterech wierszy — odpowiadających pomijaniu części całkowitej — można było w oryginalnym algorytmie napisać tak:


```

jeżeli  $y \geq 2$ 
     $y \leftarrow y - 1$ 
jeżeli  $y \geq 1$ 
     $y \leftarrow y - 1$ 

```

Jeśli liczba będzie większa niż 2, algorytm najpierw odejmie 1, a następnie zauważy, że liczba wciąż jest większa niż 1, i odejmie znów jedynkę. Warto jeszcze wspomnieć, że gdyby luki nie narzucały konstrukcji algorytmu, można byłoby użyć krótszego zapisu:

```

dopóki  $y \geq 1$  wykonuj
     $y \leftarrow y - 1$ 

```

ok Miałoby to ten sam efekt: odrzucenie z liczby y jej części całkowitej.

Zadanie 3.

Wiązka zadań Ciekawe mnożenia

Dana jest następująca funkcja rekurencyjna:

Dane:

x — liczba całkowita,
 n — dodatnia liczba całkowita.

funkcja $F(x, n)$

```

jeżeli  $n = 1$ 
    podaj wynik  $x$  i zakończ
w przeciwnym razie

```

```

    jeżeli  $n \bmod 3 = 0$ 
         $k \leftarrow F(x, n \text{ div } 3)$ 

```

(*) podaj wynik $k * k * k$ i zakończ
 w przeciwnym razie

(**) podaj wynik $x * F(x, n-1)$ i zakończ

Uwaga: „div” jest operatorem dzielenia całkowitego.

```

def F(x, n):
    if n == 1:
        return x
    elif n % 3 == 0:
        k = F(x, n // 3)
        return k ** 3
    else:
        return x * F(x, n-1)

```

3.1.

Podaj wszystkie wywołania rekurencyjne funkcji F oraz obliczany po każdym wywołaniu wynik, jeśli na początku wywołamy $F(2, 10)$.

wywołanie	wynik
$F(2, 10)$	1024 ✓
✓ $F(2, 9)$	512 ✓
✓ $F(2, 8)$	8 ✓
✓ $F(2, 7)$	2 ✓

$x \cdot F$ $F=512$
 k^3 , $k=F$ $F=8$
 k^3 , $k=F$ $F=2$
 $x \cdot F$, $F=1$
 $x=2$

3.2.

tu niczego nie ma

Uzupełnij tabelę o brakujące elementy:

k	n	return
$F(2, 1)$	3	8
—	1	2

2

$$2 \cdot 64 \quad 4^3 = 64 \quad 2 \cdot 2 = 4 \quad \uparrow$$

$$(2,7); (2,6) \rightarrow (2,2); (2,1)$$

$$(2,8)$$

x	n	wynik F(x, n)
2	2	4
2	3	8 ✓
3 ✓	4	81
2	5	32
2	8	256
2	10	1024

$$x \cdot n$$

$$2^3$$

$$3^3 \cdot 3 = 81$$

$$(2,4); (2,3) \rightarrow (2,1) \rightarrow 2$$

$$2 \cdot 2 \cdot 2^3 = 2^5$$

$$\checkmark 3.3. (2,10) \rightarrow (2,9) \rightarrow (2,8) \rightarrow (2,7) \rightarrow (2,6) \rightarrow (2,5) \rightarrow (2,4) \rightarrow (2,3) \rightarrow (2,2) \rightarrow (2,1)$$

Uzupełnij tabelę, podając łączną liczbę mnożeń wykonanych w wierszach oznaczonych (*) i (**) po wywołaniu F dla podanych argumentów x i n:

x	n	Liczba operacji mnożenia
2	2	1
✓ 2	3	2
✓ 3	4	3
✓ 4	7	4
✓ 4	8	5
✓ 4	9	4

$$(3,4) \rightarrow (3,3)$$

$$7, 6, 2, 1 \quad \downarrow (3,1)$$

$$8, 7, 6, 2, 1$$

$$9, 3, 2, 1$$

✓ 3.4.

Podaj, która z poniższych funkcji określa liczbę wszystkich operacji mnożenia wykonywanych przez powyższy algorytm dla argumentu n będącego potęgą trójki ($n = 3^m$ dla pewnego nieujemnego m):

- $lmnozen(n) = n \div 2$
- $lmnozen(n) = \log_2 n$
- ✓ $\odot$ $lmnozen(n) = 2 \cdot \log_3 n$
- $lmnozen(n) = 1 + \sqrt{n}$

$$2 \cdot \log_3 3^m = 2 \cdot m \cdot \log_3 3 = 2m ?$$

$\log_3 160$ jest okolicą $n \div 3$

✓ Zadanie 4.

Wiązka zadań Silniowy system pozycyjny

Pojęcie silni dla liczb naturalnych większych od zera definiuje się następująco:

$$n! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot \dots \cdot (n-1) \cdot n$$

Silniowy system pozycyjny to pozycyjny sposób zapisu liczb naturalnych, w którym mnożniki dla kolejnych pozycji są definiowane przez silnie kolejnych liczb naturalnych, tzn.

$$(x)_i = (x_n x_{n-1} x_{n-2} \dots x_2 x_1)_i = x_n \cdot n! + x_{n-1} \cdot (n-1)! + \dots + x_2 \cdot 2! + x_1 \cdot 1!$$

W systemie silniowym współczynnik x_i , który odpowiada mnożnikowi $i!$, spełnia zależność

$$0 \leq x_i \leq i.$$

Zapis każdej liczby w silniowym systemie pozycyjnym jest jednoznaczny, tzn. każdą liczbę naturalną można zapisać tylko w jeden sposób i każdą liczbę naturalną można zapisać dokładnie w jeden sposób.

Uwaga: W poniższych zadaniach będziemy mieć do czynienia tylko z takimi liczbami, dla których współczynniki x_i spełniają zależność $0 \leq x_i \leq 9$.

Przykład

$$(1220)_! = 1 \cdot 4! + 2 \cdot 3! + 2 \cdot 2! + 0 \cdot 1! = 24 + 12 + 4 + 0 = 40.$$

4.1.

Uzupełnij tabelę. Zamień zapis liczby w systemie silniowym na jej zapis w systemie dziesiętnym.

liczba w systemie silniowym	liczba w systemie dziesiętnym
$(310)_!$	$3 \cdot 3! + 1 \cdot 2! + 0 \cdot 1! = 18 + 2 = 20_{(10)}$
$(2011)_!$	$2 \cdot 4! + 2! + 1! = 51_{(10)}$
$(54211)_!$	$711_{(10)}$

4.2.

Podaj zapis w systemie silniowym największej liczby, jaką można w tym systemie zapisać na pięciu pozycjach. $= 711$

4.3.

Zamiana zapisu liczby w systemie dziesiętnym na zapis w systemie silniowym może przebiegać według następującego schematu: Szukamy największej liczby k , której silnia nie przekracza liczby x . Pierwsza jej cyfra to wynik dzielenia całkowitego x przez $k!$. Kolejne cyfry zapisu silniowego (zaczynając od cyfr najbardziej znaczących) otrzymujemy przez wyznaczanie wyników dzielenia liczby x przez $(k-1)!$, $(k-2)!$, ..., $2!$, $1!$. Po wyznaczeniu cyfry x_i , odpowiadającej współczynnikowi $i!$, zmniejszamy wartość x o liczbę odpowiadającą cyfrze x_i , czyli $x_i \cdot i!$. Oznacza to, że x przyjmuje wartość $x \bmod k!$.

Przykład

x	k	$x \div k!$	$x \bmod k!$
1548	6	2	108
108	5	0	108
108	4	4	12
12	3	2	0
0	2	0	0
0	1	0	0

Liczba dziesiętna 1548 w zapisie silniowym: (204200)_!

$$7! = 5040 \quad 5! = 120$$

Wykonaj zamianę liczby 5489 z systemu dziesiętnego na silniowy zgodnie z opisanym powyżej algorytmem. Uzupełnij poniższą tabelkę oraz podaj zapis silniowy liczby 5489.

x	k	$x \div k!$	$x \bmod k!$
5489	7 ✓	1 ✓	449 ✓
449 ✓	6 ✓	0 ✓	449 ✓
449 ✓	5 ✓	3 ✓	89 ✓
89 ✓	4 ✓	3 ✓	17 ✓
17 ✓	3 ✓	2 ✓	5 ✓
5 ✓	2 ✓	2 ✓	1 ✓
1 ✓	1 ✓	1 ✓	0 ✓

$$4! = 24$$

$$3! = 6$$

$$2! = 2$$

Liczba dziesiętna 5489 w zapisie silniowym: (1033221)_!

4.4.

Poniżej przedstawiono algorytm z lukami, który zamienia zapis liczb z systemu dziesiętnego na system silniowy. Uzupełnij luki w tym algorytmie.

Specyfikacja

Dane:

x — liczba całkowita dodatnia zapisana w systemie dziesiętnym,

Wynik:

s — napis reprezentujący liczbę x zapisaną w systemie silniowym.

$silnia \leftarrow 1$

$k \leftarrow 1$

dopóki ($silnia < x$) wykonuj

$k \leftarrow k + 1$

$silnia \leftarrow silnia * k$

jeżeli $silnia > x$

$silnia \leftarrow silnia \div k$

$k \leftarrow k - 1$

$s \leftarrow ""$

dopóki ($k > 0$) wykonuj

$cyfra \leftarrow x \text{ div } silnia$

$s \leftarrow s \circ \text{tekst}(cyfra)$

$x \leftarrow x \bmod silnia$

$silnia \leftarrow silnia / k$

$k \leftarrow k - 1$

Uwaga

$\text{tekst}(x)$ oznacza funkcję zamieniającą liczbę x na jej zapis tekstowy

$""$ oznacza napis pusty

$u \circ v$ oznacza sklejanie dwóch napisów: u oraz v

konkatenacja

Binary Insertion Sort → usprawnienie liniowego Insertion Sort

→ używasz Binary Search do znalezienia odpowiedniego miejsca

Zadanie 5.

Wiązka zadań Sortowanie przez wstawianie na dwa sposoby

Sortowanie przez wstawianie polega na powtarzaniu operacji wstawiania elementu do już uporządkowanego ciągu. Aby znaleźć w uporządkowanym ciągu miejsce, w które należy wstawić nowy element, można stosować różne strategie. Poniższy algorytm znajduje to miejsce metodą wyszukiwania binarnego.

Specyfikacja

Dane:

n — liczba naturalna oznaczająca długość ciągu,

$A[1..n]$ — ciąg liczb całkowitych zapisanych w tablicy

Wynik:

1... n

$A[1..n]$ — tablica liczb całkowitych, w której liczby zostały ustawione w porządku niemalejącym

Algorytm ~~od najmniejszego do największego~~ for j in range($n-1, 0, -1$):

dla $j = n-1, n-2, \dots, 1$ wykonuj

$x \leftarrow A[j]$

$p \leftarrow j$

$k \leftarrow n+1$

dopóki $k - p > 1$ wykonuj

$i \leftarrow (p+k) \div 2$

jeżeli $x \leq A[i]$

$k \leftarrow i$

w przeciwnym razie

$p \leftarrow i$

dla $i = j, j+1, \dots, p-1$ wykonuj

$A[i] \leftarrow A[i+1]$

$A[p] \leftarrow x$

$x = A[j]$

$p = j$

$k = n+1$

while $k - p > 1$:

$i = (p+k) // 2$

if $x \leq A[i]$:

$k = i$

else:

$p = i$

5.1.

Przeanalizuj działanie powyższego algorytmu dla ciągu 12, 4, 3, 10, 5, 11 o długości $n = 6$ i podaj, ile razy zostaną wykonane instrukcje $k \leftarrow i$ i $p \leftarrow i$ dla kolejnych wartości j zamieszczonych w tabeli.

Wartość j	Liczba wykonań	
	$k \leftarrow i$	$p \leftarrow i$
5	1	0
4	1	1
3	2	0
2	1	1
1	0	3

i	$p+k$	$A[i]$	$k-j$
6	5+7	11	7-5
5	11	5	7-4

5.2.

Uzupełnij luki w poniższym algorytmie sortowania przez wstawianie tak, aby znajdowanie miejsca na kolejny wstawiany element było realizowane metodą wyszukiwania liniowego.

Specyfikacja

Dane:

n — liczba naturalna oznaczająca długość ciągu, $A[1..n]$ — ciąg liczb całkowitych zapisanych w tablicy.

Wynik:

$A[1..n]$ — tablica liczb całkowitych, w której liczby zostały ustawione w porządku niemalejącym.

Algorytm:

dla $j = n - 1, n - 2, \dots, 1$ wykonuj
✓ $x \leftarrow A[j]$
✓ $i \leftarrow j + 1$
dopóki $(i \leq n)$ i $(x > A[i])$ wykonuj
     $A[i - 1] \leftarrow A[i]$
     $i \leftarrow i + 1$
✓ $A[i] \leftarrow x$

5.3.

Porównaj dwa algorytmy sortowania przez wstawianie: taki, w którym miejsce dla wstawianego elementu jest znajdowane metodą wyszukiwania binarnego, i taki, w którym jest ono znajdowane metodą wyszukiwania liniowego. Zaznacz znakiem X w odpowiedniej kolumnie, które zdanie jest prawdziwe (P), a które jest fałszywe (F).

Oba algorytmy dla ciągu 12, 4, 3, 10, 5, 11 wykonują

	P	F
✓ jednakową liczbę porównań między elementami ciągu liczb.		X
✓ jednakową liczbę przesunięć elementów w tablicy.	X	
✓ tyle samo powtórzeń pętli zewnętrznej w algorytmie.	X	
✓ jednakową liczbę instrukcji podstawienia wartości do zmiennej x .	X	

Zadanie 6.

Wiązka zadań *Od szczegółu do ogółu*

Rozważmy następujący algorytm:

Dane:

k — liczba naturalna,

$A[1..2^k]$ — tablica liczb całkowitych.

$$n = 2^k$$

Algorytm 1:

```

n ← 1
dla i=1,2,...,k wykonuj
    n ← 2·n
    s ← 1
    dopóki s < n wykonuj
        j ← 1
        dopóki j < n wykonuj
            (*) jeżeli A[j] > A[j+s]
            (**) zamień(A[j], A[j+s])
            j ← j+2·s
        s ← 2·s
    zwróć A[1]
    
```

$$n = 1$$

$$n = 2^{***} k$$

$$s = 1$$

while s < n:

j = 1

while j < n:

if A[j] > A[j+s]:

swap(A[j], A[j+s])

j += 2s

$$s = 2 \cdot s$$

return A[1]

Uwaga: Funkcja zamień(A[j], A[j+s]) zamienia miejscami wartości A[j] oraz A[j+s].

6.1. czas, analiza

Prześledź działanie algorytmu 1 dla podanych poniżej wartości k i początkowych zawartości tablicy A. W każdym wierszu poniższej tabeli wpisz końcową zawartość tablicy A.

k	Początkowa zawartość tablicy A[1...2 ^k]	Końcowa zawartość tablicy A[1...2 ^k]
1	[4, 3, 1, 2]	[1, 4, 3, 2]
2	[2, 3, 4, 1]	[1, 3, 2, 4]
3	[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]	[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]
3	[8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1]	[1, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2]
3	[4, 5, 6, 1, 8, 3, 2, 4]	[1, 5, 4, 6, 2, 8, 3, 4]

6.2.

Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe (P), a które fałszywe (F), wstawiając znak X w odpowiedniej kolumnie:

	P	F
Po zakończeniu działania algorytmu 1 komórka A[2 ^k] zawiera największą z liczb A[1], ..., A[2 ^k].		X
Po zakończeniu działania algorytmu 1 spełniona jest nierówność A[i] ≤ A[i+1] dla każdego i, takiego że 1 ≤ i ≤ 2 ^k .		X
Po zakończeniu działania algorytmu 1 komórka A[1] zawiera najmniejszą z liczb A[1], ..., A[2 ^k].	X	